

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРОВАЙДЕРІВ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ І СУМІЖНИХ ПРАВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ольга Мацкевич,

магістр інтелектуальної власності, молодший науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

Безперечним здобутком сучасного суспільства є швидкість, з якою особи можуть знаходити інформацію, користуватися та обмінюватися нею. Вільний статус всесвітньої глобальної мережі Інтернет створює комфортні умови для тих, хто користується її здобутками. Водночас зростає кількість порушень прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, що змушує суспільство шукати адекватні шляхи запобігання таким правопорушенням. Правоволодільці зацікавлені в тому, щоб їхні права були під надійним захистом.

Одним з учасників обміну інформацією в мережі Інтернет є провайдер. Фактично, він виконує функцію посередника між тим, хто «викладає контент», і тим, хто ним користується. Як будь-який посередник, він може знати чи не знати про те, що саме він передає, таким чином вчиняти або не вчиняти порушення свідомо. Проте на думку правоволодільців, будь-який контент, який викладений в Інтернеті з порушенням авторських і суміжних прав, розміщується на сервері провайдера, а отже, саме провайдер чинить порушення. Кого потрібно притягнути до відповідальності: того, хто розміщує незаконний контент, або власника ресурсу? Це питання й досі є дискусійним.

Американський дослідник А. Луцкер зазначає, що практика порушення інтелектуальних прав «привела багатьох володільців авторського права до судів за правовим захистом. Але,

оскільки джерело порушень часто є сайтом у кіберпросторі, який неможливо відстежити, альтернативним відповідачем виявляється провайдер Інтернет-послуг, який з'єднує клієнтів з цими сайтами» [1, 91].

Дослідженню правовідносин у цифрових мережах присвячено певну кількість робіт. Загалом цю проблематику досліджували вітчизняні та зарубіжні фахівці А. Пастухов, І. Ващинець, В. Наумов, А. Серго, А. Луцкер. Проте й зараз ця тема лишається недостатньо розробленою для вітчизняної правової доктрини. Наразі не вистачає комплексних наукових праць, які б досліджували правові взаємини у сфері авторських і суміжних прав у сучасному Інтернет-просторі.

Метою цієї статті є спроба з'ясувати, чи повинен Інтернет-провайдер нести відповідальність за порушення авторських і суміжних прав та в якому обсязі.

Хто такий провайдер?

Загалом провайдери забезпечують:

- доступ до інформаційно-комунікаційних мереж (провайдери доступу);
- функціонування ресурсів у мережі (хостинг провайдери).
- розміщення на ресурсах відповідних об'єктів (контент-провайдери).

Провайдери доступу підключають користувачів до мережі. А далі загальна схема обміну інформацією в мережі може бути такою: користу-

вач (власник та/або розповсюджувач інформації) — провайдер (хостинг або контент) — користувач (споживач інформації). Отже, провайдер є посередником між двома користувачами мережі. Різниця між хостинг-провайдером і контент-провайдером полягає в тому, що останній не просто надає місце для розміщення інформації, а й створює умови для такого розміщення. Звісно, що їхні функції можуть збігатися й провайдер доступу може одночасно бути і хостинг-, і контент-провайдером.

Підтвердження цієї тези знаходимо в Рекомендаціях Державної служби інтелектуальної власності України для Інтернет-провайдерів, контент-провайдерів та користувачів файло-обмінних мереж та інших веб-сервісів щодо правомірного використання об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, де зазначається, що провайдер доступу до мережі Інтернет (Інтернет-провайдер) забезпечує технічну базу доступу до Інтернету (кабелі, обладнання тощо), тобто створює середовище для передання даних, а контент-провайдери здійснюють інформаційне наповнення Інтернету (використовують контент, який містить об'єкти авторського права та суміжних прав). До процесу змістовного наповнення електронних ресурсів Інтернет-провайдери жодного стосунку не мають, і не можуть здійснювати моніторинг надзвичайно великих обсягів інформації, яка генерується контент-провайдерами [2].

Отже, маємо три види провайдерів: провайдер доступу, хостинг-провайдер та контент-провайдер. Та два види користувачів: ті, що лише отримують інформацію, й ті, що розміщують інформацію.

Термінологія в законодавстві України у сфері регулювання діяльності провайдерів

В українському законодавстві, на жаль, бракує положень, які б урегулю-

ували цю сферу на достатньому рівні. Так, вітчизняними нормативними актами не розкрито поняття провайдер мережі, користувач мережі, власник Інтернет ресурсу, власник інформації, розповсюджувач інформації тощо.

За відсутності єдиного нормативного акта, що регулює правовідносини в сфері Інтернет, звернімося до інших законодавчих актів. Так, Закон України «Про телекомунікації» використовує такі поняття: провайдер телекомунікацій — суб'єкт господарювання, який має право на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій без права на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку. Право на таке обслуговування надане оператору телекомунікацій — суб'єкту господарювання, який має право на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій із правом на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж. Телекомунікації (електрозв'язок) визначаються як передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, проводових, оптичних або інших електромагнітних системах [3].

У Законі України «Про телебачення і радіомовлення» згадується провайдер програмної послуги — суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії, виданої Національною радою України з питань телебачення та радіомовлення, на договірних засадах надає абонентам можливість перегляду пакетів програм, використовуючи для передавання цих програм ресурси багатоканальних телемереж [4].

У наведених визначеннях провайдер мережі повинен лише передавати та/або приймати певну інформацію, проте відомо, що провайдери здійснюють або можуть здійснювати, принаймні, тимчасове зберігання інфор-

мації, а отже, такі визначення не можна вважати цілком повними. Цю проблему, на нашу думку, можливо усунути — передбачити в законодавчих актах можливість збереження інформації провайдером.

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» передбачає наявність трьох суб'єктів під час обміну інформацією: адресата, автора електронного документа, посередника. Посередник — фізична або юридична особа, що в установленому законодавством порядку здійснює приймання, передавання (доставку), зберігання, перевірку цілісності електронних документів для задоволення власних потреб або надає відповідні послуги за дорученням інших суб'єктів електронного документообігу [5].

Визначення поняття посередник частково збігається з поняттям провайдера в частині, що стосується приймання, передавання та зберігання інформації. Проте провайдер не здійснює такої діяльності для власних потреб і не може бути фізичною особою (крім випадку, коли йдеться про контент-провайдера, який одночасно є власником веб-сайту). Отже, незважаючи на однакові функції щодо обміну інформації, для регулювання діяльності провайдерів не можна використовувати визначення посередника і навпаки.

Якщо ж повернутися до проблеми визначення саме такого суб'єкта, як провайдер, то за формулюваннями Закону України «Про телекомунікації» провайдер доступу, фактично, виконує функції оператора телекомунікацій. Підтвердження цієї тези можна знайти в договорах багатьох провайдерів доступу, в яких вони називають себе «операторами». Виходячи з наведеного в цьому Законі визначення, він має: бути суб'єктом господарювання; здійснювати свою діяльність у сфері телекомунікацій; здійснювати діяльність на підставі отриманої ліцензії; надавати послуги користувачам на підставі укладених з ними договорів.

Ознаки провайдера телекомунікацій притаманні хостинг-провайдеру. Хостинг-провайдер має: бути суб'єктом господарювання; здійснювати свою діяльність у сфері телекомунікацій; здійснювати діяльність на певних підставах; надавати послуги користувачам на підставі укладених з ними угод (реєстрація).

Контент-провайдер, своєю чергою, не підпадає під встановлені Законом України «Про телекомунікації» визначення, адже він може бути фізичною особою, йому не потрібно отримувати дозволу (лише заповнити певну реєстраційну форму, що встановлюється хостинг-провайдером), для надання послуг він може, за бажанням, укласти з користувачем угоду (zareєструвати його). Фактично, це особа, що створює умови для такої обробки інформації, як це передбачено у Законі України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах». Зараховування власників порталів, соціальних мереж тощо до провайдерів відбувається досить часто, адже будь-який форум, сайт є посередником для обміну інформацією між користувачами.

Законодавче регулювання відповідальності провайдера

При визначенні відповідальності провайдера треба виходити із суб'єктного складу правопорушення:

- порушення скоєне власне провайдером;
- порушення скоєне користувачем, якому надано доступ до мережі.

У першому випадку слід зважати на таке:

- порушення скоєне умисно, а отже провайдер сам стає порушником і має нести встановлену законом відповідальність;
- порушення скоєне випадково (технічний збій, помилка). В такому випадку може йтися про виплату компенсації чи інший вид відшкодування завданої шкоди, що впливає з договору.

У *другому* випадку потрібно виходити з такого:

- провайдер не знав про порушення, а отже, не може бути відповідальним за скоєне іншою особою;
- провайдер знав про порушення, але не виправив його. При визначенні відповідальності в цьому випадку необхідно зважати на наявність або відсутність корисної мети та форми вини.

Нині вітчизняний законодавець звільнив провайдерів від відповідальності. Так, ч. 4 ст. 40 Закону України «Про телекомунікації» встановлює, що оператори, провайдери телекомунікацій не несуть відповідальності за зміст інформації, що передається їх мережами. Більше того відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 39 цього ж Закону оператори телекомунікацій зобов'язані вживати заходів для недопущення несанкціонованого доступу до телекомунікаційних мереж та інформації, що передається цими мережами. Варто зауважити, що хостинг-провайдер також забезпечує (наскільки це можливо) інформацію користувача. Законодавець також передбачив у п. 9 ч. 1 ст. 38 Закону право оператора та провайдера на відключення на підставі рішення суду кінцевого обладнання, якщо воно використовується абонентом для вчинення протиправних дій або дій, що загрожують інтересам державної безпеки.

Зі свого боку, Кабінет Міністрів України у Правилах надання та отримання телекомунікаційних послуг передбачив що, для надання послуги з постійного доступу оператор, провайдер повинен зареєструвати споживача (абонента) та надати йому мережевий ідентифікатор відповідно до законодавства, міжнародних норм і стандартів Інтернет (п. 424 Правил). Після цього (п. 427 Правил) оператори, провайдери не мають права контролювати зміст інформації, що передається або приймається споживачем (абонентом), а, згідно з п. 428 Правил, відповідаль-

ність і ризики за використання інформаційних ресурсів Інтернет несе споживач (абонент). Оператор, провайдер не дає ніяких гарантій щодо будь-яких товарів, інформації та послуг, що поставляються чи надаються за допомогою Інтернету, не несе відповідальності за будь-які втрати або збитки, яких прямо чи опосередковано зазнали споживачі (абоненти) чи треті особи внаслідок використання інформаційних ресурсів Інтернет чи неможливості їх використання [7].

Отже, чинне законодавство розглядає провайдера як суб'єкта, що звільнений від відповідальності за порушення прав. Проте в інформаційному листі Вищого господарського суду України № 01-8/18413 від 28.03.2007 року зазначається: (п. 13) у разі розміщення інформації в мережі Інтернет у вигляді, доступному для публічного ознайомлення, особа, чиї права та законні інтереси порушені її поширенням, може подавати відповідні позовні вимоги до власника веб-сайту, на якому розміщена ця інформація. Дані про власника веб-сайту можуть бути витребувані відповідно до вимог статей 30 та 65 ГПК України від уповноваженої на те особи.

Якщо інформацію, що завдає шкоди діловій репутації суб'єкта господарювання, було розповсюджено на Інтернет-сайті (хоча б і не зареєстрованому як засіб масової інформації) і судом встановлено, що така інформація не відповідає дійсності, то, згідно із судовим рішенням, її має бути спростовано на тому ж самому сайті з дотриманням вимог, визначених законодавством про пресу.

У разі, коли відповідну інформацію розповсюджено у вигляді повідомлень не власником сайту, доступ до якого є вільним, а третіми особами, що є анонімними, то відповідальність за таке розповсюдження інформації та завдану у зв'язку з цим шкоду діловій репутації суб'єкта господарювання має нести саме власник сайту, адже його

діяльність створила технологічні можливості та умови для поширення негативної інформації, що не відповідає дійсності та порушує права і законні інтереси особи [8].

У зв'язку з тим, що законодавство однозначно не вирішує питання, практика доходить протилежних висновків.

Договірне регулювання

Аналіз договірного регулювання відносин у цій сфері надав можливість виявити характерні риси правового становища провайдера, що відображені в змісті договорів, зокрема: провайдер доступу не несе відповідальності за зміст, який передається його мережами, а також не контролює інформацію, що передається; провайдер доступу має право на відключення абонента від мережі, у тих випадках, коли надання послуг може спричинити загрозу безпеки мережі та/або третім особам, або у випадку вчинення абонентом протиправних дій, а також при невиконанні умов договору чи порушенні чинного законодавства України.

У деяких договорах на протилежну сторону покладаються обов'язки:

«...не використовувати послугу для здійснення нелегальної діяльності, в тому числі не здійснювати несанкціоновану розсилку листів (СПАМ), неавторизований доступ до комп'ютерних систем, програмного забезпечення, даних та інших матеріалів, що захищені авторським правом, копіювати та поширювати їх (ТОВ «Київконект»)»;

«...не використовувати IP-адресу, надану Укртелекомом за цим Договором, у протиправних цілях. Не використовувати Послугу для поширення забороненої інформації, а також інформації, яка порушує право інтелектуальної власності. Вживати всіх необхідних заходів щодо безпеки інформації (непоширення спаму), яка передається через мережу Інтернет (ВАТ «Укртелеком»)».

Отже, договірна практика цілком відповідає законодавчому регулюванню в частині відповідальності провайдера. Водночас практика, насамперед, договірна, висуває питання про те, чи можуть провайдери мати правомочності, спрямовані на запобігання правопорушенням. Інакше кажучи, чи є підстави надання провайдеру права відключати користувача за умови, що порушено умови договору чи підставою для таких дій може бути рішення суду. Не вирішеним на законодавчому рівні є можливість провайдера обмежити доступ користувача до мережі у випадку отримання ним заяв від третіх осіб або у випадку самостійного виявлення порушення, а також те, що саме потрібно розуміти під обмеженням доступу.

На нашу думку, з метою припинення та запобігання правопорушенням необхідно надати право обмежувати доступ користувача до мережі. Воно повинне мати строковий характер, наприклад, до рішення суду.

Для вирішення проблемних питань законодавцю потрібно чітко прописати перелік підстав і дій, котрі може застосувати провайдер для відключення користувача від мережі чи обмеження його доступу або доступу до інформації, у випадку порушення прав інтелектуальної власності. При встановленні таких положень законодавцю варто зважати на те, що кожний з провайдерів використовуватиме різні запобіжні заходи щодо правопорушника:

- провайдер доступу — відключає особу, що порушила умови договору від доступу до ресурсів;
- хостинг-провайдер — унеможливає доступ до ресурсу особи, котра порушила умови договору;
- контент-провайдер — видаляє розміщену інформацію та/або позбавляє можливості викласти інформацію знову.

На нашу думку, провайдер може застосувати передбачений у договорі запобіжний захід до правопорушника,

проте в такому разі він повинен мати достатні підстави вважати, що є або може бути порушення. Водночас за вимогами правоволоділцьців або за власним рішенням контент-провайдер може обмежити доступ до інформації, розміщеної неправомірно. Таке обмеження може бути тимчасовим, доки провайдер не отримає підтвердження протиправності дій користувача. Ще однією необхідною умовою вважаємо попередження користувача та прохання припинити неправомірні дії перед вжиттям запобіжного заходу (який використовуватиметься в разі відмови чи ігнорування).

Одним зі способів довести факт того, що провайдер знав про порушення, але не відреагував, може бути відправлений правоволоділцем електронною або звичайною поштою лист.

Підходи

Для того, щоби з'ясувати, хто та як саме має відповідати за порушення прав інтелектуальної власності, проаналізуємо зарубіжний досвід. В основу встановлення відповідальності зарубіжні країни покладають провину провайдера — відбулося правопорушення чи ні.

Загалом існує три підходи до вирішення питання відповідальності провайдерів за незаконне розміщення об'єктів авторських і суміжних права:

- 1) провайдери не відповідальні за дії користувачів;
- 2) солідарна відповідальність покладена на порушників і провайдерів;
- 3) провайдери несуть відповідальність в повному обсязі.

За *першого* підходу провайдер повністю звільнений від відповідальності за дії користувачів мережі. Такий підхід діє в Україні.

Найбільш поширеним, проте, є *другий* підхід. Для прикладу розглянемо законодавства деяких країн.

У США відносини в цифровому середовищі регулюються Законом про авторське право цифрового тисячоліт-

тя (DMCA). Американський закон передбачає, що провайдер не є відповідальним за порушення авторського права за таких видів діяльності:

- проміжне та перехідне зберігання матеріалів у процесі передання, маршрутизації (процес визначення маршруту слідування інформації в мережах зв'язку) чи надання з'єднань;
- кешування (тимчасове зберігання в технічних цілях);
- розміщення інформації за вказівкою користувача;
- використання для засобів пошуку.

Відповідно до Закону США про авторське право цифрового тисячоліття, правоволоділець може отримати в суді судовий наказ, яким суд зобов'яже провайдера розкрити інформацію про користувача, який порушує права правовласника. Також позивач має довести факт порушення його права саме провайдером, а провайдер, своєю чергою, має змогу використовувати будь-яку аргументацію на свій захист. Варто зазначити, що законом не встановлюється необхідність відслідковувати матеріали.

Якщо правоволоділець контенту «належним чином» повідомляє провайдера, останній повинен швидко видалити матеріал або зробити неможливим доступ до нього, тобто заблокувати доступ до сайту. Особливістю американської моделі є те, що власник сайту (порушник) може належним чином заперечити проти цього та вручити зустрічне повідомлення, в такому випадку провайдер дотримується принципу «відходу назад», і це надає змогу правоволоділцеві та порушнику розібратися між собою самотійно [1, 96].

Європейський Союз дотримується принципу гармонізації норм права своїх країн-членів, а не встановлює обов'язкові норми. Відповідно до виданих директив, провайдери не несуть матеріальної відповідальності за розміщену користувачами інформацію,

ЗАХИСТ ПРАВ

якщо вони не знали про незаконну діяльність користувача або про таку інформацію та безпосередньо після отримання інформації негайно вжили заходів з видалення чи обмеження доступу до такої інформації.

Директивою 2000/31/ЄС від з певних правових аспектів сфери інформаційних послуг від 08.06.2000 року встановлюється, що провайдери не несуть відповідальності за передання інформації, її тимчасове, автоматичне та проміжне зберігання, а також з зберігання за вимогою користувача, якщо провайдер не ініціює передання, не обирає одержувача передання, не обирає чи не виправляє інформацію, не має фактичних знань про нелегальний характер інформації.

Відповідно до французького законодавства провайдер наділений повноваженнями щодо відключення порушників від мережі Інтернет. Для цього він для початку надсилає повідомлення власним клієнтам. Після третього попередження справа передається до суду, де суддя приймає рішення про відключення винуватців.

У Німеччині провайдери відповідають за власний зміст, який вони зробили доступним для користувачів; а за зміст третіх сторін, який вони зробили доступним, — тільки в тому випадку, якщо їм відомий цей зміст, і якщо вони мають технічну можливість та можуть на розумній підставі запобігти його використанню. Провайдери не відповідають за зміст третіх сторін, до якого вони просто забезпечують доступ для використання. Автоматичне й тимчасове зберігання в пам'яті змісту третіх сторін за запитом користувача вважається забезпеченням доступу. Провайдер не несе відповідальність за незаконний зміст, якщо, отримавши відповідне повідомлення, закрити доступ до такого ресурсу (за наявності в нього такої можливості) [9, 158].

Загалом, більшість країн застосовують таку схему: виявивши сайт по-

тенційного порушника, правоволоділець повідомляє про це відповідного провайдера, який, своєю чергою, інформує «власника» сайту та блокує доступ або до сайту, або до конкретного матеріалу, зберігаючи певний час інформацію, що може знадобитися правоволоділець для судового розгляду. Якщо провайдер не бере участі у припиненні порушення, його цілком може бути притягнуто до відповідальності [9, 158].

Відповідно до російської судової практики, Інтернет-провайдер не відповідає за контент. У 2009 році Вищим арбітражним судом Російської Федерації було прийнято рішення про те, що хостинг-провайдер «Мастерхост» не несе відповідальності за несанкціоноване розміщення пісень на музику Є. Крилатова. У рішенні президіуму підкреслюється, що провайдер не несе відповідальності за інформацію, що передається, якщо він її не ініціює, не вибирає одержувача та не впливає на цілісність даних. Також факт несанкціонованого використання провайдером музичних творів через розміщення їх в Інтернеті повинен бути доведений правоволодільцем [10].

Ще одним прикладом цього може слугувати справа Всеросійської державної телевізійної та радіомовної компанії (ВГТРК) проти соціальної мережі «ВКонтакте». Влітку 2011 року Вищий арбітражний суд Російської Федерації прийняв у провадження заяву, де ВГТРК просить переглянути відмову судів нижчих інстанції щодо заборони розміщення фільму П. Лунгіна «Острів» у соціальній мережі «ВКонтакте». Компенсація, що хотіла отримати ВГТРК за порушення виключних прав, була визначена у сумі 3 млн руб. Суд першої інстанції мотивував своє рішення тим, що він не зміг знайти фільм «Острів» через систему пошуку сайту «ВКонтакте», не знайшовши таким чином адміністративного правопорушення. Відпові-

дач, своєю чергою, доводив, що він не в змозі фільтрувати всю інформацію, що завантажується на сайт, і трактував це як неможливість знати про незаконне розповсюдження фільму [11].

Третій підхід (використовується країнами Близького Сходу та Китаєм), за якого відповідальність цілком покладається на провайдера, вбачається найбільш неприйнятним, з огляду на те, що провайдер не може знати про наміри користувача для запобігання порушенням, а також не може знати всіх законних власників того чи того об'єкта авторського права або суміжних прав, аби своєчасно видаляти неприйнятний контент.

З економічного ж боку, встановлення цілковитої відповідальності Інтернет-провайдерів призведе до збільшення їхніх видатків. По-перше, така відповідальність змушує провайдерів вибирати не найефективнішу технологію контролю за контентом, а найменш ризиковану, а отже, дорожу. З погляду провайдера, ця стратегія виправдана: вона надає можливість мінімізувати його індивідуальні ризики, але в контексті економіки загалом, відбувається відволікання зайвих ресурсів на занадто дорогу технологію і зменшення можливості для здійснення інвестування в інші проекти, отже, сповільнюється темп інновацій. Порівнюючи альтернативні витрати, котрі створює така норма, видно, що вона неефективна та зменшує сукупний добробут суспільства, збагачуючи тільки одну сторону. По-друге, використання дорогої технології, що максимально зменшує індивідуальні ризики для провайдера, призводить до «надлишкового захисту», до того, що з Інтернету видаляється й та інформація, яка не порушує жодних авторських або суміжних

прав. Це завдає шкоди як правоволодільцям (їхня інформація вимивається з Інтернету), так і користувачам, котрі втрачають доступ до правомірно розміщеного контенту [12].

Висновки

Викладене дає підстави дійти певних висновків:

- На законодавчому рівні необхідно визначити поняття «провайдер доступу», «хостинг-провайдер», «контент-провайдер», а також встановити особливості їхнього правового статусу.
- Надати провайдеру право відключати користувача від мережі чи обмеження його доступ або доступ до інформації в разі порушення прав інтелектуальної власності та визначити підстави реалізації цього права.
- На основі принципу диференціації встановити відповідальність провайдера (за власні дії та за дії третіх осіб). Встановити, що провайдер не несе відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності за умов, якщо він:
 - виконував лише «посередницьку» функцію з передання чи тимчасового зберігання матеріалів;
 - не змінював вказаних матеріалів (окрім змін, необхідних у зв'язку з технологічними особливостями передання даних);
 - не знав або не міг знати про те, що використання матеріалу є неправомірним;
 - ужив заходів з перешкоджання порушенню прав, у випадку отримання повідомлення про таке порушення від правоволодільця чи вповноваженої на те особи. ◆

Список використаних джерел

1. Луцкер А. П. Авторское право в цифровых технологиях и СМИ / А. П. Луцкер. — М. : КУДИЦ-ОБРАЗ, 2005. — 416 с.

ЗАХИСТ ПРАВ

2. Рекомендації для Інтернет-провайдерів, контент-провайдерів та користувачів файлообмінних мереж та інших веб-сервісів щодо правомірного використання об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://www.sips.gov.ua/ua/ip.html>.
3. Закон України «Про телекомунікації» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2004. — № 12. — Ст. 155.
4. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1994. — № 10. — Ст. 43.
5. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2003. — № 36. — Ст. 275.
6. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1994. — № 31. — Ст. 286.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг» від 09.12.2005 року № 720 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=720-2005-%EF&new=1>
8. Лист Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію» від 28.03.2007 року № 01-8/184 [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_184600-07.
9. Серго А. Інтернет и право / А. Серго. — М. : Бестселлер, 2003 — 272 с.
10. Президиум ВАС снял с Интернет-провайдеров ответственность за контент [Электронный ресурс]. — Режим доступа к ресурсу : <http://www.pravo.ru/news/view/8112>.
11. ВГТРК добивается в ВАС запрета на размещение «ВКонтакте» фильма Лунгина «Остров» [Электронный ресурс]. — Режим доступа к ресурсу : <http://www.pravo.ru/news/view/55930>.
12. Российское законодательство и баланс интересов правообладателей, пользователей и провайдеров в цифровую эпоху / Авт. колл. : А. В. Дмитриева, Д. А. Савельев [Электронный ресурс] — СПб.: ИПП ЕУ СПб, 2011. — 24 с. — Режим доступа к ресурсу : <http://www.russianlaw.net/files/law/doc/a274.pdf>.